

KS. FRANCISZEK GRENIUK

DZIEJE SEKCJI TEOLOGII MORALNEJ
NA KATOLICKIM UNIWERSYTECIE LUBELSKIM
W LATACH 1918—1968

Z racji obchodów pięćdziesięciolecia KUL-u nadarza się okazja przyjrzenia się także dziejom jednej z sekcji Wydziału Teologicznego, a mianowicie sekcji teologii moralnej. W dziejach uniwersytetów okres pięćdziesięciolecia jest niezbyt wielki, niemniej wystarczająco długi i wyraźnie zarysowany, by można się było pokusić o pewną próbę syntezy i uchwycenia niektórych linii rozwojowych charakteryzujących prace omawianej sekcji. Ostateczny osąd tych prac pozostawić wypada przyszłym pokoleniom historyków teologii moralnej, którzy spojrzą na te dzieje z koniecznej perspektywy lat. Obecnie można podać jedynie zarysy obrazu tychże dziejów tak, jak widzi je pokolenie, któremu przypadł zaszczyt życia i pracowania w uczelni w latach jej pierwszego skromnego jubileuszu.

Zarys ten obejmuje:

- I. Dzieje organizacji sekcji
- II. Główne kierunki badań
- III. Sylwetki profesorów nieżyjących
- IV. Życiorysy profesorów żyjących
- V. Wykaz osób habilitowanych
- VI. Wykaz pomocniczych pracowników nauki
- VII. Wykaz prowadzących zajęcia zleczone
- VIII. Wykaz prac habilitacyjnych, doktorskich, licencjackich i magisterskich.

I. Dzieje organizacji sekcji

a) Organizacja katedr

Początki dziejów sekcji teologii moralnej sięgają początków katedry teologii moralnej na Wydziale Teologicznym oraz na Wydziale Prawa Kanonicznego i Nauk Moralnych. Jako samodzielna sekcja teologia moralna zaczęła istnieć dopiero na mocy postanowienia Rady Wydziału

Teologicznego z dnia 17 XI 1920 r., gdy „postanowiono poddać rewizji programy istniejących sekcji na Wydziale Teologicznym i gdy to się okaże potrzebne, powiększyć ich liczbę. Zaprojektowano utworzenie czterech sekcji: apologetycznej, dogmatycznej, biblijnej i moralnej [...] Katedra teologii moralnej spekulatywnej, która dotąd tymczasowo należała do Wydziału Prawa Kanonicznego i Nauk Moralnych, zostaje przeniesiona na Wydział Teologiczny”¹.

Utworzenie sekcji teologii moralnej na Wydziale Teologicznym nie wykluczało istnienia zarazem katedry moralnej na wydziale prawnym, ponieważ na posiedzeniu Rady Wydziału Teologicznego w dniu 24 XI 1920 r. „uchwalono z początkiem b. roku akademickiego utworzyć [...] trzy sekcje: 1) apologetyczną, 2) dogmatyczną i 3) moralno-pedagogiczną. Ta ostatnia nie wyklucza sekcji moralno-prawnej na Wydziale Prawa Kanonicznego i Nauk Moralnych”².

Nowo utworzona sekcja teologii moralnej na Wydziale Teologicznym miała jedną tylko katedrę, bez sił pomocniczych, bez odrębnego zakładu, na utworzenie którego nie było warunków ze względu na znane trudności lokalowe i finansowe.

Po rozczłonkowaniu Wydziału Teologicznego na sekcje Rada Wydziału postanowiła wprowadzić specjalizację studiów już od pierwszego roku, z tym jednak, że w ciągu dwóch pierwszych lat studentom przysługiwało prawo zmiany wybranej sekcji³. Dość wcześnie uświadomiono sobie, że istnieje konieczność poszerzenia wykładów specjalistycznych obowiązujących poza wykładami ogólnymi. Dlatego np. Rada Wydziału na posiedzeniu w dniu 2 XII 1920 r. postulowała utworzenie nowej katedry teologii moralnej pozytywnej⁴.

Jednak do objęcia jej przez proponowanego kandydata, którym był ks. Z. Pilch z Kielc, nie doszło, podobnie zresztą jak i przez ks. Kolipińskiego, mimo przychylniej odpowiedzi tego ostatniego⁵.

Wykłady w ramach jednej tylko katedry sekcji moralnej prowadzono aż do r. 1934. W roku tym poszerzono zakres wykładanych przedmiotów. Na posiedzeniu Rady Wydziału w dniu 30 X 1934 r. „Ks. Rektor stawia wniosek formalny o powołaniu księdza Golińskiego w tym roku akad. i związania go z teologią moralną. Ks. Dziekan wraca do swego wniosku o zleceniu ascetyki ks. Golińskiemu na bieżący rok akademicki, i po dyskusji oraz zacięśnieniu tematu tegorocznych wykładów ascetyki

¹ *Wydział Teologiczny. Księga protokółów posiedzeń wydziałowych Rep. 124 Nr 32/I od 29 III 1919 — 26 VI 1929*, s. 23. Dalej cyt. *Księga protokółów* (1).

² Tamże, s. 25.

³ Por. posiedzenie z dn. 24 XI 1920 r., tamże, s. 25.

⁴ Tamże, s. 26.

⁵ Tamże, s. 83 i 85.

do zagadnień związanych z przedmiotem rozprawy doktorskiej księdza Golińskiego, Rada Wydziałowa ten wniosek uchwaliła”⁶.

Po okresie przejściowym ks. Z. Goliński przyjmuje 22 VI 1935 roku 2 godziny teologii moralnej specjalnej i ascetycznej. Niestety, przedwczesna śmierć ks. J. Dąbrowskiego dnia 23 VII 1937 r. spowodowała, że prace sekcji prowadziła w dalszym ciągu jedna tylko osoba. Stan taki trwał aż do r. 1945, z przerwą spowodowaną okupacją niemiecką, w czasie której tajnego nauczania omawiana sekcja nie prowadziła.

Po wyzwoleniu prace podjął i w dalszym ciągu prowadził ks. Z. Goliński, także w ramach jednej tylko katedry, mając do pomocy młodszego asystenta. Szybko jednak dochodzi do utworzenia drugiej katedry, ponieważ już w 1945 i w 1946 r. czynione są starania o obsadzenie jej przez ks. S. Hueta z Zabrze; ostatecznie objął ją ks. J. Keller w charakterze zastępcy profesora⁷. Potrzebę utworzenia drugiej katedry teologii moralnej, poza racjami zasadniczymi, przyspieszył fakt włączenia studiów Wyższego Seminarium Duchownego w Lublinie w ramy studiów uniwersyteckich. Od tej pory teologia moralna wykładana jest na kursie wyższym specjalistycznym oraz na kursie zwyczajnym — dla alumnów wspomnianego seminarium.

W 1957 r. powzięto konkretne kroki zmierzające do utworzenia II katedry teologii moralnej szczegółowej: „Na wniosek Komisji Rada Wydziału uchwaliła stworzyć na sekcji teologii moralnej II katedrę teologii moralnej szczegółowej”⁸. Do jej obsadzenia doszło w dniu 19 XI 1959 r., gdy „Rada Wydziału postanowiła jednomyślnie w tajnym głosowaniu zaprosić ks. dra Stanisława Olejnika w charakterze wykładowcy na sekcję moralną i powierzyć mu tymczasowo kierownictwo II katedry teologii moralnej szczegółowej”⁹. W r. akad. 1957/58 utworzono studium teologii dla świeckich, gdzie wykładana jest także teologia moralna. Wykłady w ramach tego kursu nazwano kursem zwyczajnym pozaseminaryjnym, a także kursem zwyczajnym, kurs zaś seminaryjny zwano kursem zwyczajnym II lub respective kursem zwyczajnym A i B.

⁶ Wydział Teologiczny. *Księga protokółów Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Lubelskiego od r. akad. 1929/30 do 6 XI 1939, Rep. 124 Nr 32/II, s. 113—114.* Dalej cyt. *Księga protokółów* (2).

⁷ Na posiedzeniu dn. 20 VI 1945 r. „Ks. Goliński prosi o drugiego profesora przy katedrze teologii moralnej” (*Księga protokółów z posiedzeń Rady Wydziału Teologicznego od dn. 12 V 1945 — 16 III 1955, s. 5.* Dalej cyt. *Księga protokółów* (3)); jednak „O. B. Świtalski CHR, projektowany na prof. teologii moralnej, znajduje się obecnie w Kanadzie” (tamże, s. 7).

⁸ Posiedzenie dn. 18 II 1958. *Księga protokółów z posiedzeń Rady Wydziału Teologicznego od dn. 25 V 1955 do 30 X 1958 r., s. 116.* Dalej cyt. *Księga protokółów* (4).

⁹ *Księga protokółów z posiedzeń Rady Wydziału Teologicznego od 4 XII 1958 do 2 III 1962, s. 75.*

Stan taki istnieje dotychczas. Na początku r. akad. 1967/68 sekcja liczyła trzy katedry: katedrę teologii moralnej ogólnej oraz I i II katedrę teologii moralnej szczegółowej.

b) Obsada personalna

Wykłady teologii moralnej na Uniwersytecie Lubelskim w ramach Wydziału Teologicznego oraz Prawa Kanonicznego i Nauk Moralnych, a później tylko w ramach Wydziału Teologicznego objął i prowadził od 19 lub 20 III 1919 r. o. Jacek Woroniecki OP¹⁰. O. Woroniecki prowadził zajęcia sam, łącznie z wykładami dodatkowymi z teologii moralnej na Wydziale Prawa oraz etyki na Wydziale Nauk Humanistycznych. Z chwilą objęcia czasochłonnych obowiązków rektora uczelni w prowadzeniu zajęć pomagał mu w latach 1922/23 i 1923/24 ks. Władysław Korniłowicz, dyrektor Konwiktu Księżych Studentów¹¹.

O. Woroniecki prowadził zajęcia do czasu swego wyjazdu do Rzymu po 22 VIII 1929 r.¹² mimo próby rezygnacji, której nie przyjęto na posiedzeniu Rady Wydziału w dniu 30 I 1925 r.¹³ Na KUL w charakterze stałego pracownika więcej on już nie powrócił.

Wobec wyjazdu o. Woronieckiego do Rzymu wykłady teologii moralnej na sekcji powierzono kapłanowi diecezjalnemu, ks. Janowi Dąbrowskiemu, który podjął je z początkiem r. akad. 1929/30; w dniu 15. X 1929 roku brał już po raz pierwszy udział w posiedzeniu Rady Wydziału Teologicznego. W prowadzeniu zajęć pomagał mu od r. akad. 1934/35 powołany w charakterze starszego asystenta ks. Z. Goliński¹⁴. Objął on ponadto od początku r. akad. 1935/36 pewne wykłady z teologii moralnej specjalnej¹⁵. Całość wykładów na sekcji moralnej objął ks. Z. Goliński począwszy od r. akad. 1937/38¹⁶ prowadząc je, z wyjątkiem przerwy wojennej, do czasu swego przejścia na ordynariat częstochowski z końcem r. akad. 1950/51.

W międzyczasie w pracach pomagał mu w charakterze młodszego asystenta teologii moralnej ks. Jan Skowronek, mianowany na posiedzeniu Rady Wydziału w dn. 30 X 1947 r.¹⁷ Zajęcia swe ks. J. Skowronek prowadził tylko jeden rok. W roku bowiem następnym, na posiedzeniu w dn. 16 X 1948 r. „Starszym asystentem przy katedrze teologii moral-

¹⁰ Por. S. Bareła ks., *O. J. Woroniecki OP*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”, 6 (1959), z. 1-2, s. 15—16.

¹¹ Por. *Księga protokółów* (1), s. 68, posiedzenie w dn. 6 X 1922 r.

¹² Por. Bareła, dz. cyt., s. 22—23.

¹³ *Księga protokółów* (1), s. 114.

¹⁴ Posiedzenie Rady Wydziału w dn. 30 X 1934 r. *Księga protokółów* (2), s. 113—114.

¹⁵ Tamże, s. 119 i 123: posiedzenie 10 V 1935 r. i 22 VI 1935 r.

¹⁶ Tamże, s. 137: posiedzenie 7 X 1937 r.

¹⁷ *Księga protokółów* (3), s. 50.

nej został ks. Krześniak [...] Młodszym asystentem wolontariuszem przy drugiej katedrze teologii moralnej został o. Lisowski Marian”¹⁸.

Utworzoną w 1946 r. katedrę teologii moralnej specjalnej objął ks. Józef Keller, prowadząc zajęcia do końca r. akad. 1956/57. Dobrał on sobie do współpracy w charakterze młodszego asystenta z pełnym etatem ks. Stanisława Witka. Odpowiedni wniosek Rada Wydziału zatwierdziła na posiedzeniu dn. 23 XI 1955 r.¹⁹ Ostatecznie jednak ks. S. Witek zatwierdzony został w charakterze asystenta wolontariusza²⁰.

Sprawa obsadzenia obu katedr wynikła ponownie w 1957 r. „Na skutek śmierci śp. ks. dra W. Krześniaka i rezygnacji ks. prof. J. Kellera zostały opróżnione obydwie katedry teologii moralnej. Na podstawie zebranych opinii przewodniczący komisji ks. prof. W. Granat przedstawił na katedrę teologii moralnej ogólnej kandydaturę ks. dra Władysława Poplatka. Rada Wydziału postanowiła zaprosić go jako zastępcę profesora przy tejże katedrze. W sprawie obsadzenia katedry teologii moralnej szczegółowej postanowiono utworzyć nową komisję. Na kursie zwyczajnym Rada Wydziału postanowiła zlecić ks. drowi F. Greniukowi 3 godz. tyg. wykładów z teologii moralnej”²¹.

Także z początkiem r. akad. 1957/58 objął wykłady z teologii moralnej szczegółowej, w wymiarze 6 godz. tyg., ks. prof. Antoni Borowski, zaproszony zgodnie z uchwałą Rady Wydziału z dn. 1 X 1957 r., zatwierdzoną przez Senat Uczelni, o czym Rada Wydziału została powiadomiona na posiedzeniu odbytym 26 XI 1957 r.²² Po przejściu na emeryturę w r. akad. 1960/61 ks. prof. A. Borowski prowadził zajęcia zleczone aż do końca r. akad. 1961/62, po czym zupełnie zrezygnował z pracy na KUL-u.

Jednocześnie ze staraniami o objęcie wykładów przez ks. prof. A. Borowskiego podjęte były w jesieni 1957 r. próby zaangażowania ks. doc. Stanisława Olejnika z Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, który jednak nie mógł wówczas wyrazić swej zgody. Sprawa jego zaangażowania stała się aktualna ponownie, gdy na swym posiedzeniu w dniu 19 XI 1959 r. „Rada Wydziału postanowiła jednomyślnie w tajnym głosowaniu zaprosić ks. dra Stanisława Olejnika w charakterze wykładowcy na sekcję moralną i powierzyć mu tymczasowo kierownictwo II katedry teologii moralnej szczegółowej”²³. Z kierownictwa tejże katedry

¹⁸ *Księga protokółów* (3), s. 68.

¹⁹ *Księga protokółów* (4), s. 20.

²⁰ Tamże, s. 30: posiedzenie 9 III 1956 r.

²¹ Tamże, s. 91—92: posiedzenie 31 VIII 1957 r.

²² Tamże, s. 94 i 103.

²³ *Księga protokółów z posiedzeń Rady Wydziału Teologicznego od 4 XII 1958 — do 2 III 1962*, s. 75.

zrezygnował ks. S. Olejnik w 1961 r.²⁴, prowadząc dalej jedynie zajęcia zlecone oraz seminarium do czasu swej ostatecznej rezygnacji z pracy na KUL-u z końcem r. akad. 1966/67.

Ponadto na posiedzeniu w dn. 24 V 1961 r. „na wniosek komisji Rada Wydziału postanowiła powierzyć ks. dr. Inlenderowi [Bogusławowi z Warszawy — uw. m. F. G.] wykłady zlecone przy katedrze teologii szczegółowej”²⁵, z której on jednak wkrótce zrezygnował z racji zdrowotnych i swych zajęć w seminarium warszawskim.

Dalsza zmiana w zajęciach, choć nie w obsadzie personalnej, nastąpiła w r. akad. 1962/63, gdy ks. dr S. Witek jako adiunkt przejął 1 godz. wykładu dla I i II roku kursu specjalnego, 2 godz. wykładów ogólnych na kursie zwyczajnym A (w seminarium duchownym), 3 godz. wykładów ogólnych na kursie zwyczajnym B oraz proseminarium na kursie zwyczajnym, a ks. F. Greniuk wykłady teologii moralnej szczegółowej dla IV i V roku kursu zwyczajnego A.

Z początkiem r. akad. 1963/64 zaangażowano jako asystenta przy katedrze teologii moralnej ks. Seweryna Rosika, który przejął niektóre zajęcia w szerszym zakresie w r. akad. 1967/68.

c) Program zajęć

Całe studia na sekcji moralno-pedagogicznej z chwilą jej utworzenia trwały, tak jak na wydziale, cztery lata. Obejmowały one w początkach obowiązek wysłuchania przedmiotów ogólnych, zalecanych z etyki i prawa kanonicznego oraz brania udziału w seminarium naukowym zasadniczym i dowolnym. W szczególach program ten przedstawiał się następująco:

„Ratio studiorum; sekcja moralno-pedagogiczna. Kurs nauk sekcji rozkłada się na 4 lata. Zasadniczym jej przedmiotem jest teologia moralna spekulatywna, dookoła której grupują się nauki pokrewne i pomocnicze, dla gruntownego jej poznania niezbędne lub pożyteczne. Oprócz więc teologii moralnej spekulatywnej [...] student będzie obowiązany słuchać...:

teologii moralnej spekulatywnej przez 4 lata po 3 godz. tyg.

teologii moralnej pozytywnej (ilość lat i godzin będzie określona później)

teologii mistycznej przez 1 rok po 2 godz. tyg.

pedagogii przez 1 rok po 2 godz. tyg.

historii pedagogii przez 1 rok po 2 godz. tyg.

²⁴ Tamże, s. 178.

²⁵ Tamże, s. 145.

Seminaria:

1. zasadnicze: z teologii moralnej spekulatywnej — 1 rok po 2 godz. tyg.
2. do wyboru (inne)" 26.

W sumie liczba godzin zajęć koniecznych na tydzień wynosiła: na kursie I — 19, na II — 22, na III — 17 i na IV — 17 27.

W ten sposób zarysowany program, obejmujący wykłady i seminaria, obowiązywał co do czasu trwania studiów aż do r. akad. 1930/31. Od początku zaś 1931/32 studia trwały tylko 3 lata 28. Nowy program studiów wszedł w życie z początkiem r. akad. 1932/33 z chwilą wprowadzenia w życie konstytucji *Deus scientiarum Dominus* 29.

Do czasu uzyskania w 1933 r. przez uczelnię prawa nadawania stopni naukowych uznawanych przez prawo państwowe studenci teologii moralnej mogli otrzymywać stopnie in foro ecclesiastico licencjata i doktora teologii. Szczegółowe wymagania określiła Rada Wydziału Teologicznego na posiedzeniu odbytym dn. 12 I 1921 r.: „Tymczasowo uchwalono tylko warunki uzyskiwania doktoratu św. Teologii dla sekcji moralno-wychowawczej. Ubiegający się o stopień doktora św. teologii winien:

1. Mieć stopień licencjata św. teologii.
2. Przedstawić dowód pomyślnego złożenia egzaminów i kolokwii z III i IV r. akad.
3. Obronić publicznie wobec członków wydziału w oznaczony dzień [...] 50 tez z przedmiotów następujących:

z teologii moralnej spekulatywnej	—	20	tez
z teologii dogmatycznej I	}	—	8
z teologii dogmatycznej II			
z Pisma św. Nowego Test.	}	—	8
z Pisma św. Star. Test.			
z pedagogii lub historii pedagogii	—	2	
z eklezjologii	}	—	8
z teologii mistycznej			
z psychologii			

N. Zamiast ostatnich 8 tez można wziąć tyleż tez z przedmiotów innych ważniejszych" 30.

Od 1933 r. stopnie naukowe uzyskiwane w czasie studiów na sekcji moralnej są uznawane przez prawo cywilne z tym, że dosyć specyficznie

26 *Księga protokółów* (1), s. 30—31.

27 Por. tamże, s. 33.

28 Por. *Księga protokółów* (2), s. 12—13.

29 Por. tamże, s. 66: posiedzenie 5 X 1932 r.

30 *Księga protokółów* (1), s. 39.

kształtuje się stosunek stopnia kościelnego licencjatu teologii do państwowego stopnia magistra teologii. Sprawą tą interesowała się nawet Kongregacja Seminariów i Uniwersytetów³¹.

Z chwilą włączenia od 12 IX 1945 r. studium seminaryjskiego do uniwersytetu prawo uzyskiwania stopni magistra teologii uzyskali absolwenci tegoż studium po otrzymaniu absolutorium i napisaniu odpowiedniej pracy pod kierunkiem wybranego profesora. Prawo zdobywania stopni licencjata teologii moralnej oraz doktoratu przysługiwało tym duchownym, którzy odbyli odpowiedni kurs studiów specjalistycznych i spełnili inne konieczne wymagania. Prawo studiowania teologii moralnej w l. 1918—1958 przysługiwało wyłącznie duchownym rzymskokatolickim. Do tego, aby nabyć prawa studenta, powinni oni spełnić następujące wymaganie regulaminu studiów: „Ażeby być przyjętym na studenta Wydziałów: 1. Teologicznego i 2. Prawa Kanonicznego i Nauk Moralnych, należy nadto przedstawić dowód ukończenia całkowitego seminarium duchownego oraz pozwolenie władzy diecezjalnej (§ 2)”³². Oczywiście, że zakonnikom i członkom zgromadzeń zakonnych wystarczało pozwolenie odpowiedniej władzy zakonnej.

Wraz z utworzeniem w 1958/59 r. kursu zwyczajnego pozaseminaryjnego teologii prawo studiowania i uzyskiwania stopni magistra teologii przysługuje także świeckim, mężczyznom i kobietom. Z czasem jednak utarła się praktyka przyjmowania na te studia tylko kobiet.

d) Liczba godzin

Czas trwania studiów w ramach sekcji układał się różnie w różnych okresach. W różnym także wymiarze godzin wykładano teologię moralną na poszczególnych rocznikach. Na ogół można stwierdzić, że liczba godzin wykładów tygodniowo na poszczególnych latach studiów wahała się od 3 do 4 w l. 1919—1931; począwszy zaś od 1932/33, w miarę wzrostu obsady personalnej, od 5 do 9. Seminarium były prowadzone w większości wypadków w wymiarze 2 godz. tyg. Wyjątkiem są 1. akad. 1919/20, 1925/26 i 1927/28, gdy była tylko 1 godz. seminarium. Ćwiczenia prowadzono w niektórych tylko latach, np. z bibliografii teologii moralnej w r. akad. 1946/47 względnie z sakramentologii (pokuta) w 1929/30.

e) Język wykładów

Od początków, już za profesury o. Jacka Woronieckiego, językiem wykładowym był język polski. Łacina obowiązywała jedynie przy egzaminach. Za ks. J. Dąbrowskiego posługiwano się łaciną w przeważającym stopniu. Od czasów natomiast objęcia prac przez ks. Z. Golińskiego te-

³¹ Por. *Księga protokółów* (2), s. 66: posiedzenie 5 X 1932 r.

³² Por. *Spis wykładów i instytucji uniwersyteckich. Półrocze letnie 1919/1920*, Lublin 1920, s. 7.

ologia moralna wykładana jest całkowicie po polsku. Język łaciński obowiązywał w początkach sekcji przy egzaminach, zwłaszcza dyplomowych, licencjackich i doktorskich. Języka nie można było zmieniać w trakcie obrony tez. W tym samym języku musiały być drukowane tezy ubiegających się o stopień naukowy³³. Z czasem, konkretnie od r. akad. 1929/30, można było uzyskać pozwolenie Rady Wydziału na obronę tez po polsku³⁴. Same prace pisane przez studentów „mają być przedstawiane w języku polskim lub łacińskim. Inny język może być dopuszczony za zgodą Rady Wydziału”³⁵.

Wydane dyplomy były drukowane po łacinie zgodnie z uchwałą podjętą przez Radę Wydziałów: Teologicznego i Prawa Kanonicznego w dn. 14 XII 1922 r.³⁶.

f) Liczba studentów

Liczba studentów w początkach studiów na całym Wydziale Teologicznym wynosiła zaledwie kilka osób, z tego oczywiście niewiele było na sekcji moralnej. Stan taki trwał z różnych powodów dość długo. Jeszcze przy końcu r. akad. 1928/29 według stanu na dzień 27 VI 1929 r. wszystkich studentów na Wydziale Teologicznym było 21, w jesieni zaś tegoż roku już tylko 9³⁷, a w 1932 r. 12³⁸, według stanu z dn. 19 II 1934 r. 15, z tego „na moralnej” 2³⁹. Stan taki trwał aż do wybuchu wojny w 1939 r., gdy według zestawienia na dzień 6 XI 1939 r. na Wydziale Teologicznym było 8 studentów, z tego 5 na teologii moralnej⁴⁰. Sprawą tą zainteresowała się nawet Kongregacja Seminariów i Uniwersytetów, o czym była mowa na posiedzeniu Rady Wydziału w dn. 23 VI 1938 r.: „W komunikatach ks. Dziekan przedstawia i referuje pismo Kongregacji Seminariów i Uniwersytetów z dn. 17 VI br. do Rektora KUL w sprawie małej liczby słuchaczy na Wydziale Teologicznym z wezwaniem do wskazania dróg mogących ten stan poprawić. Ks. Ks. Profesorowie sądzą, że Kanclerz Uniwersytetu ks. Biskup Lubelski może będzie łaskaw zwrócić się do episkopatu Polski z prośbą (o) przysyłanie księży na KUL z wyraźnym skierowaniem na teologię, ponieważ pozostawieni swemu zdaniu, księża omijają teologię jako wydział trudniejszy”⁴¹. Bołączce tej wydział usiłował zaradzić. Nie były to jednak ani jedyne, ani najważniejsze przyczyny słabego obesłania studiów na Wydziale Teolo-

³³ *Księga protokółów* (1), s. 5.

³⁴ Por. *Księga protokółów* (2), s. 2.

³⁵ *Księga protokółów* (1), s. 43: posiedzenie 20 V 1921 r.

³⁶ Por. tamże, s. 74.

³⁷ Por. tamże, s. 208; *Księga protokółów* (2), s. 1.

³⁸ Tamże, s. 64.

³⁹ Tamże, s. 99.

⁴⁰ Tamże, s. 159.

⁴¹ Tamże, s. 148.

gicznym. Nie bez znaczenia była także postawa niektórych księży biskupów wobec KUL-u oraz pewnego rodzaju konkurencja Wydziałów Teologicznych Uniwersytetów: Jagiellońskiego, Warszawskiego i Lwowskiego ⁴².

Sytuacja uległa zmianie w okresie po drugiej wojnie światowej, zwłaszcza po zniesieniu Wydziałów Teologicznych na UJ i UW oraz po włączeniu studium seminaryjskiego do KUL-u i utworzeniu sekcji teologii dla świeckich. Rozwój ten przykładowo wyglądał następująco od czasu, gdy jest to możliwe do ustalenia na podstawie danych źródłowych. Na sekcję moralną na początku poszczególnych lat zapisało się:

1953/54 — 5	1957/58 — 10	1961/62 — 7	1965/66 — 3
1954/55 — 3	1958/59 — 8	1962/63 — 7	1966/67 — 0
1955/56 — 8	1959/60 — 10	1963/64 — 8	1967/68 — 5
1956/57 — 6	1960/61 — 9	1964/65 — 4	

Dla przykładu w r. akad. 1966/67 sekcja moralna liczyła wszystkich studentów na kursie wyższym 6, po 3 na kursie II i III, oraz na kursie doktoranckim 10. Zaś w r. akad. 1967/68 sekcja liczyła 20 osób przy 215 studiujących teologię na kursie wyższym, specjalistycznym, a 693 osobach na całej teologii.

g) Zakład naukowy

Zakładem naukowym sekcji moralnej kierował każdorazowy profesor. Trudno ustalić, czy był odrębny zakład od początku istnienia wydziału i sekcji. Istniał na pewno od r. akad. 1933/34, gdy kierownictwo nim objął ks. J. Dąbrowski, który prowadził go do r. akad. 1936/37. Od 1937/38 kierował nim aż do początków r. akad. 1947/48 ks. Z. Goliński, gdy na posiedzeniu odbytym 30 X 1947 r. „Kierownikiem Zakładu Teologii Moralnej mianowano ks. Kellera” ⁴³.

Jednak w szerszym zakresie zakładem mógł się zająć dopiero ks. S. Witek z początkiem r. akad. 1955/56, gdy Rada Wydziału na posiedzeniu w dn. 23 XI 1955 r. powierzyła mu 18 godz. tyg. pracy w zakładzie ⁴⁴. Zakład uzyskał z czasem oddzielny lokal, który jednak jest za ciasny jak na potrzeby prac w nim prowadzonych. Zaopatrzenie w odpowiednie pomoce względnie dobre, choć odczuwa się brak podstawowych wydaw-

⁴² Por. A. Wojtkowski, *Katolicki Uniwersytet Lubelski w pierwszym roku po odzyskaniu niepodległości Rzeczypospolitej. Sprawozdanie za lata poprzednie*, [W:] *Skład osobowy, spis wykładów i instytucji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w r. akad. 1946/47*, Lublin 1947, s. 34.

⁴³ *Księga protokółów* (3), s. 50.

⁴⁴ *Księga protokółów* (4), s. 20.

nictw literatury fachowej zagranicznej⁴⁵. Na początku r. akad. 1967/68 zakład liczył ogółem 1 425 woluminów.

II. Główne kierunki badań

Praca naukowa sekcji przejawiała się w wielorakiej postaci. Składały się na nią wykłady profesorów, prace badawcze ich oraz studentów i inne prace.

a) Wykłady

W okresie profesury o. Jacka Woronieckiego wykłady ograniczały się prawie wyłącznie do problematyki moralnej ogólnej i szczegółowej w ujęciu tomistycznym. Wykłady zaś były właściwie wszechstronną interpretacją tekstu dzieł św. Tomasza z Akwinu, zwłaszcza jego *Sumy teologicznej*⁴⁶. Do tegoż zakresu problemów ograniczały się także wykłady ks. J. Dąbrowskiego⁴⁷.

Z chwilą objęcia zajęć przez ks. Z. Golińskiego wachlarz omawianych problemów rozszerzył się zdecydowanie, by w okresie powojennym objąć całe bogactwo zjawisk życia moralnego, przy uwzględnieniu także zagadnień metodologicznych i terminologicznych. W czasie całego omawianego okresu uderza brak wykładów z historii teologii moralnej powszechnej i polskiej. Sytuację częściowo ratowały wykłady międzysekcyjne z zakresu dziejów teologii powszechnej, do wysłuchania których studenci sekcji moralnej byli niekiedy zobowiązani, np. w r. akad. 1954/55.

b) Prace badawcze profesorów i studentów

W pracach badawczych pracownicy naukowci prowadzący zajęcia na sekcji moralnej zajmowali się bardzo różnorodną problematyką, o czym świadczą publikowane przez nich prace. U o. Jacka Woronieckiego uderza zainteresowanie się myślą św. Tomasza z Akwinu i próba ukazania jej uniwersalistycznych treści, zwłaszcza w aspekcie wychowawczym. Owocem tego jest choćby dwutomowa i dwukrotnie wydana *Katolicka etyka wychowawcza* i szereg dzieł o wydźwięku pedagogicznym. Podobny, choć mniej tomistyczny, a za to bardziej pastoralno-wychowawczy kierunek badań dominuje u ks. Z. Golińskiego. Ks. J. Dąbrowski reprezentował raczej typ popularyzatora: jako świetny mówca urzekał słuchaczy swoich prelekcji, wykładów i kazań wymową; nie publikował jednak prac naukowych, a w swych wykładach trzymał się wiernie znanych podręczników. U późniejszych profesorów widać szerszy wachlarz zainteresowań z całkowitym odejściem od interpretacji myśli św. To-

⁴⁵ Por. *Sprawozdanie z prac sekcji teologii moralnej za r. akad. 1966/67*, s. 2 (maszynopis, własność ks. doc. S. Witka).

⁴⁶ Por. *Spis wykładów z lat 1919—1929*.

⁴⁷ Por. *Spis wykładów z lat 1930—1937*.

masza, nawet u dość scholarnie traktującego swe badania ks. W. Krześniaka. Zewnętrznym rezultatem dorobku naukowego profesorów są uzyskane przez nich na podstawie rozpraw habilitacyjnych stopnie docentów. W omawianym półwieczu sekcji habilitację uzyskali: ks. Z. Gołiński, ks. W. Krześniak, ks. W. Poplatek i ks. S. Witek.

O zainteresowaniach i kierunku badań studiujących świadczą pisane przez nich prace dyplomowe celem uzyskania stopni naukowych magistra, licencjata i doktora. Niewielu z nich podejmuje problemy metodologiczne i historyczne, podobnie jak i patrystyczne, przeważają prace badawczo-systematyczne z zakresu teologii średniowiecza, poświęcone głównie św. Tomaszowi z Akwinu, zwłaszcza ogólnym problemom jego myśli i aretologii. Tendencja ta utrzymywała się aż do r. 1957⁴⁸. Zajmowano się jednak także problematyką etyczno-ascetyczną u pisarzy nowszych obcych i polskich, nauką ostatnich papieży a nawet filozofów-moralistów pozachrześcijańskich, oraz z zakresu sakramentologii i etyki zawodowej. Podejmowane są także bardzo aktualne i potrzebne prace z zakresu teologii moralnej biblijnej⁴⁹. Prace studentów ostatnio rzadko są drukowane. Szerszemu kręgowi odbiorców udostępnia się je najczęściej w formie streszczeń lub wyjątków drukowanych w „Rocznikach Teologiczno-Kanonicznych”

W omawianym półwieczu sekcji napisano ogółem 39 rozpraw doktoranckich oraz 78 magisterskich i licencjackich. Z tego 2 doktoranckie, 13 licencjackich i 13 magisterskich z zakresu polskiej myśli teologiczno-moralnej.

c) Inne prace sekcji

Pracownicy sekcji ogłosili szereg referatów naukowych na posiedzeniach Towarzystwa Naukowego KUL, na zjazdach naukowych sekcji moralnej Związku Zakładów Teologicznych w Polsce. Prowadzili także wykłady z teologii moralnej na ogólnopolskich zjazdach duchowieństwa organizowanych corocznie w sierpniu, a także w ramach innych placówek naukowych. Prowadzili także zajęcia i wykłady na kursach katechetycznych organizowanych przez uczelnię lub miejscową diecezję. Wygłosili także szereg odczytów publicznych w ramach wykładów powszechnych organizowanych na KUL-u.

Prace swe profesorowie publikowali najpierw w ramach *Biblioteki Uniwersytetu Lubelskiego* począwszy od roku 1920/21, później zaś w ramach Towarzystwa Naukowego KUL. Ponadto poszczególne artykuły, rozprawy, recenzje i sprawozdania w periodykach uczelnianych i innych; w okresie powojennym w „Rocznikach Teologiczno-Kanonicznych” oraz

⁴⁸ Por. *Wydział Teologii w dwudziestoleciu 1944—1964*, „Zesz. Nauk. KUL”, 8 (1965), z. 3, s. 7—26: o sekcji teologii moralnej pisze ks. prof. W. Poplatek na s. 18—19.

⁴⁹ Poplatek, tamże, s. 18.

„Zeszytach Naukowych KUL” Od 1964 r. sekcja wydaje specjalny, trzeci w każdym tomie, zeszyt moralny „Roczników Teologiczno-Kanonicznych”

III. Sylwetki profesorów nieżyjących

1. Ks. Jan Dąbrowski urodził się 21 I 1892 r. w Myślenicach Małopolskich. Do szkoły podstawowej uczęszczał początkowo w Morawskiej Ostrawie, następnie w Krakowie, tu też ukończył III gimnazjum w 1911 r. oraz seminarium duchowne krakowskie w 1915 r. Święcenia kapłańskie otrzymał 29 V 1915 r. Po kilku latach pracy w charakterze wikariusza i katechety w diecezji krakowskiej przeniósł się w sierpniu 1919 r. do diecezji lubelskiej, otrzymując stanowisko prefekta w szkołach lubelskich. Po krótkim okresie studiów na KUL-u wyjechał na studia zasadnicze teologiczne do Lille we Francji, a potem do Rzymu (Angelicum), gdzie zdobył doktorat magna cum laude. W 1926 r. wrócił do Lublina, objął stanowisko ojca duchownego w seminarium duchownym oraz wykłady z teologii moralnej i etyki. Udzielał się wiele w pracy kaznodziejskiej i społeczno-religijnej będąc cenionym kaznodzieją, znany nie tylko na terenie diecezji lubelskiej, ale i na terenie kraju, porywając swych słuchaczy darem nadzwyczajnej wymowy i nieprzeciętnym urokiem swej osobowości. Wykłady i seminarium z teologii moralnej na KUL-u, w charakterze zastępcy profesora, objął z początkiem r. akad. 1929/30, po wyjeździe o. Jacka Woronieckiego do Rzymu. Prowadził je nieprzerwanie, w pewnym okresie razem z ks. Z. Golińskim, do swej śmierci, która nastąpiła dn. 23 VII 1937 r., w czasie wycieczki w Tatry. Pochowany został w Lublinie. Prac naukowych nie publikował.

Bibliografia:

S. Brewiński, *Pamięci ojca duchownego*, „Wiad. Diec. Lub.”, 19 (1937) 296—299.

Ks. W. Goral, *Ks. Jan Dąbrowski...*, tamże, s. 294—296.

Bp Zdzisław Goliński urodził się w Urzędowie, woj. lubelskie, 27 XII 1908 r. Szkołę podstawową ukończył w rodzinnej miejscowości, gimnazjum zaś im. J. Zamojskiego w Zamościu. Po otrzymaniu świadectwa dojrzałości w 17 roku życia studiował w seminarium duchownym w Lublinie w l. 1926—1930. W tymże roku, jeszcze jako diakon, został skierowany na KUL, na studia specjalistyczne z teologii moralnej. Święcenia kapłańskie otrzymał dn. 28 VI 1933 r., egzamin licencjacki zdał dn. 24 VI 1931 r., doktorski zaś już dn. 30 VI 1933 r., oba z wynikiem bardzo dobrym. Podstawą otrzymania stopnia doktora teologii moralnej była rozprawa pt. *Cnota czystości według św. Tomasza z Akwinu*

z uwzględnieniem współczesnej pedagogiki płciowej, drukowana w Lublinie 1935. W celu dalszej specjalizacji w dziedzinie teologii moralnej i ascetycznej został skierowany na studia do Rzymu, gdzie jednocześnie gromadził materiały do przyszłej pracy habilitacyjnej. Po powrocie do kraju w 1934 r. pełnił szeroki obowiązków duszpasterskich i wychowawczych, a już w jesieni tegoż roku został powołany na starszego asystenta przy katedrze teologii moralnej na Wydziale Teologicznym KUL obejmując wykłady z ascetyki. W następnym zaś roku objął wykłady teologii moralnej w seminarium duchownym w Lublinie oraz dwie godziny wykładów tegoż przedmiotu na sekcji specjalistycznej KUL-u. Z początkiem r. akad. 1937/38 w charakterze niehabilitowanego zastępcy profesora objął całość wykładów teologii moralnej na KUL-u na mocy uchwały Rady Wydziału z dn. 7 X 1937 r.

W wykładach swoich wyróżniał się głębią myśli, szerokimi horyzontami spojrzenia oraz oryginalnym ujęciem tematów. Język miał sugestywny, pełen nieoczekiwanych, ale jednocześnie pięknych i trafnych neologizmów. Zajęcia przerwane na skutek wybuchu wojny podjął ponownie już w 1944 r., prowadząc jednocześnie wykłady etyki na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL oraz teologii moralnej w Instytucie Wyższej Kultury Religijnej.

W dn. 22 VI 1945 r. habilitował się na podstawie rozprawy *Nauka św. Augustyna o kłamstwie użytecznym na tle historycznym*. W tym też okresie opublikował szereg prac związanych z martyrologią narodu polskiego i z szeroko pojmowaną problematyką moralno-duszpasterską. Był to dlań najbardziej płodny okres twórczości. Późniejsze bowiem obowiązki, wynikające z przyjęcia sakry biskupiej w dn. 3 VIII 1947 r., były zbyt pracochłonne, by zostawić mu czas na pracę naukową. Dlatego stopniowo rezygnuje z prowadzenia zajęć dydaktycznych w seminarium i na KUL-u, przekazując je ks. J. Kellerowi oraz ks. W. Krześniakowi. Nie rezygnuje jednak z pracy popularyzatorskiej wygłaszając szereg odczytów w ramach Towarzystwa Naukowego KUL, na zjazdach duszpasterskich itp.

Z pracy na KUL-u zrezygnował zupełnie z chwilą, gdy został ordynariuszem częstochowskim na podstawie nominacji z dn. 26 IV 1959 r. i objął rządy swej diecezji 16 VI tegoż roku, nie rezygnując jednak nawet później z pracy publicystycznej. Brał udział w I sesji Soboru Watykańskiego II w 1962 r.

Zmarł w Częstochowie dn. 6 VII 1963 r. Pochowany w tamtejszej katedrze.

Główne prace opublikowane:

- 1) *Cnota czystości według św. Tomasza z Akwinu z uwzględnieniem współczesnej pedagogiki płciowej*, Lublin 1935, ss. 178.

- 2) *Kościół w walce z pornografią*, Lublin 1939, ss. 21.
- 3) *Prymat wartości moralnych*, Lublin 1947, ss. 24.
- 4) *Nauka św. Augustyna o kłamstwie użytecznym na tle historycznym*, Lublin 1948, ss. 95.

Bibl.:

- 1) J. K o w a l s k i, P a b i s z, *Bibliografia prac ks. biskupa Zdzisława Golińskiego*, „Częst. Wiad. Diec.”, 37 (1963) 203—209.
- 2) Ks. S. M ł y n a r c z y k, *Wspomnienia pośmiertne: ks. bp Zdzisław Goliński*, „Wiad. Diec. Lub.”, 37 (1963) 200—208.
- 3) Bp H. S t r ą k o w s k i, *Wspomnienia pośmiertne: Ks. bp Zdzisław Goliński*, „Zesz. Nauk. KUL”, 7 (1964), z. 3, 95—101.
- 4) Ks. J. W a l i c k i, *Ks. biskup Zdzisław Goliński, drugi biskup częstochowski*, „Częst. Wiad. Diec.”, 37 (1963) 178—184.

3. Ks. Władysław K o r n i ł o w i c z urodził się dn. 5 VIII 1884 r. w Warszawie, kapłan diecezji warszawskiej. Świecenia kapłańskie otrzymał w 1912 r. Studia wyższe odbył w Szwajcarii, najpierw w Zurychu przyrodnicze, potem we Fryburgu teologiczne. Przez szereg lat był wykładowcą różnych przedmiotów na Uniwersytecie Lubelskim, głównie jednak liturgiki. Teologię moralną wykładał w r. akad. 1922/23 i 1923/24 pełniąc jednocześnie obowiązki dyrektora Konwiktu Księżych Studentów, posiadając w tym czasie jedynie licencjat teologii. Zmarł w Laskach Warszawskich 26 IX 1946 r. Poważniejszych prac filozoficznych i teologicznych nie publikował. Ogłosił jednak szereg rozprawek popularnych z zakresu wychowania liturgicznego. Dzięki jednak temu, że wywierał wielki wpływ na szerokie koła inteligencji polskiej, stał się pionierem odrodzenia filozofii tomistycznej oraz promotorem ruchu odnowy liturgicznej.

Bibliografia:

- 1) A. M a r y l s k i, *Ks. Władysław Kornilowicz 1884—1946*, „Znak”, 18 (1966), nr 144, s. 659—674.
- 2) „Ruch Filozoficzny”, 16 (1948) 68.

4. Ks. Władysław K r z e ś n i a k urodził się 10 VII 1914 r. w Nowej Wsi k. Kozienic, woj. kieleckie. Szkołę średnią ukończył w Łukowie w 1931 r. Lata 1931—1935, z przerwą na służbę wojskową, spędził w domu, pracując na roli. W 1935 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Lublinie, które ukończył w 1941 r. Wyświęcony na kapłana 15 VI 1941 r. podjął pracę duszpasterską w Lublinie, którą prowadził do 1945 roku. W latach 1945—1946 studiował teologię dogmatyczną na KUL-u, pełniąc jednocześnie obowiązki prefekta szkół podstawowych oraz w latach 1946—1948 prefekta w Seminarium Duchownym. W grudniu

1947 r. uzyskał doktorat z teologii dogmatycznej na podstawie rozprawy *Łaska Głowy Ciała Mistycznego* (maszynopis). Z początkiem r. akad. 1947/48 w charakterze starszego asystenta objął część wykładów i ćwiczeń z teologii moralnej na kursie zwyczajnym (seminaryjnym), a w r. akad. 1952/53 na kursie wyższym, będąc zobowiązany przez Radę Wydziału do uwolnienia się „ze stałych zajęć w Towarzystwie Naukowym KUL-u i prac administracyjnych w Seminarium Duchownym” (posiedzenie 13 VI 1952 — *Księga protokółów... od dn. 12 V 1945—16 III 1955*, s. 136).

Na posiedzeniu w dn. 16 II 1955 r. Rada Wydziału „uchwaliła złożyć wniosek do Rektoratu o mianowanie ks. dra W. Krześniaka zastępcą profesora na katedrze teologii moralnej — szczegółowej” (*Księga protokółów*, s. 178).

W grudniu 1956 r. przewodniczący Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dla Pracowników Nauki nadał mu tytuł docenta przewidziany obowiązującym wówczas prawem państwowym. Był to ostatni już zdobyty przez ks. W. Krześniaka stopień naukowy.

Przez dłuższy czas — najpierw w charakterze sekretarza, później zaś wiceprzewodniczącego — prowadził prace jako *spiritus movens* w ramach Komisji Wydawniczej wkładając w te sprawy wiele swego czasu i twórczych koncepcji. Przez szereg lat prowadził Bibliotekę Seminarium Duchownego w Lublinie w charakterze jej dyrektora.

Ks. W. Krześniak był człowiekiem niezwykle pracowitym, dzięki czemu zdobył wszechstronną wiedzę, którą dzielił się jako doradca i wizytator różnych instytucji diecezjalnych. Wiedza ta pozwalała mu spełniać znakomicie różne obowiązki zlecane przez władze kościelne i uczelni. Był nie tylko naukowcem — choć nie publikował zbyt wiele, większość jego prac znajduje się w maszynopisie i rękopisie — ale także wpływowym wychowawcą, który wywierał niezatarte wrażenie na swych wychowankach i słuchaczach. Odznaczał się szczególnie wnikliwym umysłem, skłonny do subtelnych teoretyczno-analitycznych spekulacji.

Prace publikowane

- 1) *Istotny element żalu za grzechy*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”, IV (1957), z. 4, s. 9—51.

Prace nie publikowane:

- 1) *Sprawności nadprzyrodzone ludzkiej natury Chrystusa według św. Tomasza z Akwinu*, Lublin 1946, ss. 57.
- 2) *Łaska Głowy Ciała Mistycznego według św. Tomasza z Akwinu*, Lublin 1947, ss. 128.
- 3) *Problem przykazania pokuty w świetle nauki teologicznej XVI i XVII w.*, Lublin 1951, ss. 205.

- 4) Pojęcie żalu za grzechy; jego historia i analiza teologiczna, Lublin 1953, ss. 180 (wszystkie prace nie publikowane znajdują się w Bibliotece Seminarium Duchownego w Lublinie).

Bibliografia:

- 1) Ks. B. E f n e r, *Śp. ks. dr Władysław Krześniak...*, „Wiad. Diec. Lub”, 31 (1957) 223—226.
- 2) T e n ż e, [bez tytułu], „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”, IV (1957), z. 4, s. 5—7.
- 3) T e n ż e, *Śp. ks. dr Władysław Krześniak*, „Zeszyty Naukowe KUL”, 1 (1958), nr 1, s. 127—128.

5. Adam W o r o n i e c k i OP urodził się 21 XII 1879 r. w Lublinie. Pierwsze lata swego życia spędził w majątku rodziców w Kaniem k. Chełma lubelskiego. Maturę uzyskał w 1898 r. w gimnazjum w Warszawie, wynosząc zeń doskonałą znajomość jęz. rosyjskiego, zaś z domu rodzinnego zamiłowanie do książki i zainteresowania religijne. Przez rok służył w wojsku, a w 1899 r. zapisał się na Wydział Przyrodniczy uniwersytetu we Fryburgu. Tamże uczył się w międzyczasie na wykłady literatury francuskiej i niemieckiej. W okresie tym zajmowały go zagadnienia społeczne. Owocem tych zainteresowań jest przypisywana mu pierwsza jego praca pt. *Uwagi z powodu „Naszej młodzieży”* Scriptorum (Lwów 1903, ss. 32).

Po ukończeniu studiów przyrodniczych rozpoczął studia na Wydziale Teologicznym, kończąc je w 1905 r. uzyskaniem stopnia licencjatu. W tymże samym roku, po powrocie do kraju, wstąpił do Seminarium Duchownego w Lublinie, a w marcu 1906 r. otrzymał święcenia kapłańskie.

Po krótkim okresie pracy w seminarium lubelskim i u boku bpa Franciszka Jaczewskiego, w jesieni 1907 r. udał się ponownie do Fryburga, gdzie w marcu 1909 r. otrzymał stopień doktora teologii na podstawie rozprawy *Principes fondamentaux de sociologie thomiste*. W tymże roku wstąpił do zakonu dominikanów, we wrześniu rozpoczął nowicjat w San Domenico da Fiesole, tamże otrzymał imię zakonne Jacek.

Po okresie pobytu w Rzymie, gdzie na Angelicum odbył dodatkowe studia, oraz we Fryburgu i Berlinie przybył w 1914 r. do Krakowa. W r. 1916/17 prowadził wykłady etyki w studium zakonnym, sprawował pieczę nad archiwum klasztornym, w r. 1918 został zaliczony w poczet członków Komisji do Badania Dziejów Filozofii PAU w Krakowie. W okresie tym interesował się problemami ówczesnego życia katolickiego w kraju. Zwracał uwagę zwłaszcza na inteligencję i jej wykształcenie religijne. Wyrazem tego jest przygotowany przezeń *Przewodnik po literaturze religijnej dla osób pragnących pogłębić swe wykształcenie*

w dziedzinie wiary katolickiej (Lwów 1914, ss. 160). W tym też czasie ukazała się inna jego praca, a mianowicie *Z powodu ostatniego dzieła Stefana Zdziechowskiego* (Lwów 1911, ss. 38), w której omawia swój pogląd na sumienie moralne.

Od 19 lub 20 III 1919 r. objął w charakterze profesora nadzwyczajnego wykłady teologii moralnej na Wydziale Teologicznym oraz Prawa Kanonicznego i Nauk Moralnych na Uniwersytecie Lubelskim, prowadząc je do r. akad. 1928/29 włącznie. W dn. 24 III 1920 r. został zatwierdzony przez Ministerstwo Wyznań i Oświecenia Publicznego na profesora zwyczajnego teologii moralnej. Proponowanej mu katedry teologii moralnej na Uniwersytecie Jagiellońskim nie przyjął. W okresie tym pełnił obowiązki rektora uczelni lubelskiej oraz przez wiele lat dziekana Wydziału Teologicznego. Dał się wtedy poznać jako świetny organizator i wychowawca młodzieży, rozmiłowany w uniwersalistycznej myśli wychowawczej i spekulatywnej Akwinaty. W okresie tym opublikował: *Catholicité du thomisme* („Revue Thomiste”, 26 (1921) 321—355), które ukazało się w wersji polskiej pt. *Katolickość tomizmu* (Lublin 1924, ss. 96), *Metoda i program nauczania teologii moralnej* (Lublin 1922, ss. 93), *Katolicka etyka wychowawcza* (Poznań 1925, ss. VII 232) i szereg innych rozpraw i artykułów w czasopismach krajowych i zagranicznych. Do jednej z cenniejszych pozycji należy zamieszczona w pracy zbiorowej, opublikowanej na uczelni w Lublinie, *Etyka (Zarys filozofii, t. II, Lublin 1929, s. 179—281)*.

W sierpniu 1929 r. o. Jacek Woroniecki wyjechał do Rzymu, gdzie objął stanowisko profesora w Angelicum, prowadząc wykłady teologii moralnej spekulatywnej i pedagogiki. Do kraju powrócił w 1933 r., osiadł we Lwowie, gdzie wykładał w studium zakonnym w latach 1936—1939 teologię moralną, następnie patrologię i historię Kościoła, zajmując się ponadto żywo pracą wśród młodzieży akademickiej. W 1937 r. przeniósł się do Warszawy, gdzie w kolegium dominikańskim pełnił obowiązki rektora i profesora. W tym okresie opublikował między innymi *De vocabulis thomisticis polonicis* („Polski Przegląd Tomistyczny”, 1 (1939) 61—69) oraz *Nawyk czy sprawność* (Wilno 1939, ss. 31; odbitka z: „Ku Szczytom”, 2, nr IV/V).

Od wybuchu II wojny światowej do 1944 r. przebywał w Krakowie, pełniąc funkcję rektora studium zakonnego i wykładając teologię moralną. W r. 1946 został członkiem komisji PAU. Dzięki jego inicjatywie powstało Towarzystwo św. Augustyna, Towarzystwo św. Tomasza z Akwinu oraz Zgromadzenie Zakonne Sióstr Dominikanek Misjonarek. W tym okresie opublikował m. in. *De legis sic dictae poenalis obligatione* („Angelicum”, 18 (1941) 379—386), a w 1948 r. drugie wydanie swej *Katolickiej etyki wychowawczej* (Kraków, t. I, ss. 420; t. II: *Etyka*

szczegółowa, cz. I, ss. 476 oraz w maszynopisie t. III: *Etyka szczegółowa*, cz. II, ss. 336 + XIV).

Z okazji 70 rocznicy urodzin przypadającej w 1949 r. przygotowywano się do obchodów tegoż jubileuszu. Noszono się z zamiarem przyznania mu tytułu profesora honoris causa oraz wydania specjalnej księgi pamiątkowej. Zamiary te jednak nie doszły do skutku z powodu zgonu o. Jacka, który nastąpił w domu zakonnym w Krakowie 18 V 1949 r. Śmierć jego odbiła się szerokim echem w kręgach katolickich w kraju i za granicą. Była bowiem bolesną stratą wybitnego naukowca, działacza religijno-społecznego, który ukazywał w sposób ewidentny przydatność uniwersalnych idei tomistycznych do rozwiązywania problemów stojących przed człowiekiem wszystkich czasów.

Główne prace opublikowane:

- 1) *Przewodnik po literaturze religijnej dla osób pragnących pogłębić swe wykształcenie w dziedzinie wiary katolickiej*, Lwów 1914, ss. 160.
- 2) *Królewskie kapłaństwo*, Poznań 1919, ss. 168; wyd. 2 — tamże 1935, ss. 150; wyd. 3 — Wrocław 1947, ss. 158.
- 3) *Metoda i program nauczania teologii moralnej*, Lublin 1922, ss. 93.
- 4) *Studium nad kardynalną cnotą roztropności*, „Kwartalnik Teologiczny Wileński”, 1—2 (1923) 226—247.
- 5) *Katolickość tomizmu*, Lublin 1924, ss. 96.
- 6) *Katolicka etyka wychowawcza*, Poznań 1925, ss. VII + 232; wyd. 2 — Kraków 1948, ss. 420 + 476.
- 7) *Etyka*, [W:] *Zarys filozofii*, t. II, Lublin 1929, s. 179—281.

Bibliografia:

- 1) Ks. S. B a r e ła, *O. Jacek Woroniecki OP*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”, 6 (1959), z. 1—2, s. 9—32 (s. 77—88 zawierają bibliografię kompletną dzieł J. W.).
- 2) *Ethos perenne ku czci O. Jacka Woronieckiego*, tamże, s. 1—98.
- 3) Ks. B. I n l e n d e r, *O. Jacek Woroniecki*, „Znak”, 18 (1966), nr 144, s. 675—691.
- 4) Ks. A. U s o w i c z, *O. Jacek Woroniecki*, „Przegląd Powszechny”, 66 (1949) 121—133.
- 5) Ks. M. G o s e k, *Działalność wychowawcza i poglądy pedagogiczne o. Jacka Woronieckiego na tle prądów w pedagogice XX w.*, Lublin 1965, ss. 264 (maszynopis, Archiwum KUL).

IV. Życiorysy profesorów żyjących

1. Ks. Antoni B o r o w s k i urodził się 28 III 1884 r. w Pabianicach, pow. Łask. Szkołę podstawową ukończył w Pabianicach, przez dwa lata uczęszczał do gimnazjum w Radomsku, a w 1903 r. w Łodzi uzyskał

świadczenie dojrzałości z medalem. We wrześniu 1903 r. wstąpił do Seminarium Duchownego we Włocławku, gdzie 30 IX 1906 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przez pewien czas pracował w duszpasterstwie. W październiku 1908 r. wyjechał na studia teologiczne do Louvain. W czerwcu 1911 r. uzyskał tamże licencjat teologii. Po powrocie do kraju objął we wrześniu tegoż roku wykłady w macierzystym Seminarium Duchownym, prowadząc je aż do 1925 r., pełniąc w międzyczasie różne funkcje wychowawcze. W tym też okresie uzyskał doktorat teologii. W styczniu 1927 r. podjął pracę na Wydziale Teologii Katolickiej Uniwersytetu Warszawskiego.

Dn. 31 I 1930 r. został profesorem nadzwyczajnym, a w 1939 r. — profesorem zwyczajnym. Podczas II wojny światowej prowadził w Warszawie tajne nauczanie w zakresie swej specjalności. W okresie międzywojennym ogłosił szereg prac, głównie w wychodzącym we Włocławku „Ateneum Kapłańskim”. Dn. 31 VIII 1949 r. został przeniesiony na emeryturę i od września tegoż roku pracuje w duszpasterstwie na terenie Włocławka. Z początkiem r. akad. 1957/58 objął wykłady z teologii moralnej szczegółowej na KUL-u, prowadząc je aż do r. akad. 1961/62 włącznie, po czym z pracy na uczelni lubelskiej zrezygnował zupełnie (Archiwum KUL, *Akta personalne*, nr 607; „Słowo Powszechne”, 24 IX 1966).

Główne prace:

- 1) *Teologia moralna*, cz. I, t. 1—2, Włocławek 1945; toż samo w jednym tomie — Lublin 1960, s. 411.
- 2) *Polska bibliografia teologiczno-moralna*, Włocławek 1947, ss. 54.
- 3) *Terminologia teologiczno-moralna*, „Ateneum Kapłańskie”, 1947—1949, passim.
- 4) *Św. Alfons Liguori teolog moralista*, tamże, t. 45 (1946) 320—332.
- 5) *Zagadnienie chrztu dzieci*, tamże, t. 50 (1949) 235—250.

2. Józef Keller urodził się 7 VII 1911 r. w Pabianicach. Szkołę podstawową i gimnazjum ukończył w rodzinnym mieście. Po roku studiów na Politechnice Warszawskiej wstąpił w 1930 r. do Seminarium Duchownego w Łodzi, później studiował teologię na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie w 1937 r. uzyskał stopień magistra teologii, a 24 VI 1938 r. doktora teologii na podstawie rozprawy *Afekty w nauce św. Tomasza z Akwinu*. Z początkiem r. akad. 1946/47 objął wykłady teologii moralnej ogólnej na KUL-u w charakterze zastępcy profesora. Veniam legendi w zakresie teologii moralnej i etyki otrzymał na Uniwersytecie Warszawskim 15 II 1949 r. na podstawie rozprawy *Czyn jako wyraz postawy moralnej Augusta Cieszkowskiego*. Profesorem nadzwyczajnym

został na wniosek Rady Wydziału z 3 IV 1954 r., zatwierdzony uchwałą Senatu Akademickiego z 9 IV 1954 r.

Z pracy na KUL-u zrezygnował 31 VII 1957 r. z dniem 31 X 1957 r. (Archiwum KUL, Akta personalne, nr 282).

Główne prace:

- 1) *Czyn jako wyraz postawy moralnej Augusta Cieszkowskiego*, Lublin 1948, ss. 288.
- 2) *Etyka*, t. I: *Zagadnienia etyki ogólnej*, Warszawa 1954, ss. 219; t. II: *Etyka katolicka — część pierwsza*, Warszawa 1957, ss. 390.

3. Ks. Stanisław Olejnik urodził się 28 IV 1920 r. w Tyńcu (przedmieście Kalisza). Świadcstwo dojrzałości uzyskał w Kaliszu w 1938 r. w Gimnazjum im. A. Asnyka. W tym samym roku wstąpił do Seminarium Duchownego we Włocławku, od jesieni 1940 r. przebywał w Seminarium Duchownym w Warszawie. Święcenia kapłańskie otrzymał w Częstochowie 23 XII 1944 r., gdzie znalazł się po opuszczeniu Warszawy po powstaniu. Od 1945 r. studiuje na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Warszawskiego. W 1947 r. uzyskał tamże stopień magistra teologii na podstawie pracy *Problem zła moralnego w świetle zasad św. Tomasza z Akwinu*, a w 1948 r. doktorat na podstawie rozprawy *Pełna i zmniejszona odpowiedzialność moralna*. Do jesieni 1950 r. pracował w duszpasterstwie. Od 1 IX 1950 r. objął pracę w charakterze adiunkta na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Warszawskiego. Tamże 15 VI 1954 r. habilitował się. W międzyczasie od 1953 r. prowadził wykłady z teologii moralnej w Seminarium Duchownym we Włocławku.

Proponowanej 1 X 1957 r. pracy na KUL-u nie mógł podjąć z powodu sprzeciwu ordynariusza. Dla uczelni lubelskiej udało się go pozyskać dopiero z początkiem r. akad. 1959. Z pracy tej ostatecznie zrezygnował z końcem r. akad. 1966/67, ograniczając się tylko do zajęć na Wydziale Teologicznym Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie (Archiwum KUL, Akta personalne, nr 654).

Główne prace:

- 1) *Współczesne kierunki, zagadnienia i postulaty teologiczno-moralne*, „Collectanea Theologica”, 23 (1952) 66—114.
- 2) *Ostatnie półwiecze katolickiej myśli etycznej w Polsce*, „Ateneum Kapłańskie”, t. 58 (1958) 105—146.
- 3) *Znamiona humanistyczne etyki katolickiej*, „Collectanea Theologica”, 26 (1956) 207—249
- 4) *Eudajmonizm. Studium nad podstawami etyki*, Lublin 1958, ss. 224.
- 5) *Współczesne kierunki rozwoju teologii moralnej*, [W:] *Pod tchnieniem Ducha Świętego. Współczesna myśl teologiczna*, Poznań 1964, s. 457—487.

- 6) *Katolicka etyka seksualna*, Warszawa 1966, ss. 276 (powiel.).
- 7) *Bibliografia: Teologia moralna*, [W:] *Wprowadzenie do zagadnień teologicznych. Praca zbiorowa. Teologia moralna*, Poznań 1967, s. 1123—1213.
- 8) *Bibliografia obcojęzyczna teologii moralnej z ostatniego ćwierćwiecza (1940—1964)*, Warszawa 1967, ss. 439 (powiel.).

4. Ks. doc. dr Władysław Popłatek — niegdyś st. asystent Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jana Kazimierza, obecnie wykładowca teologii moralnej ogólnej, kierownik katedry i sekcji teologii moralnej, habilitowany w 1958 r. — interesuje się szczególnie zagadnieniami teologii moralnej ogólnej od strony Pisma św. oraz antropologią moralną. Prowadził zajęcia dydaktyczne na kursie wyższym oraz na obu wydziałach zwyczajnych. Przedmiotem rozpraw pisanych na seminariach teologii moralnej były zagadnienia moralne ogólne roztrząsane aktualnie lub poglądy moralne dawniejszych autorów polskich.

W latach 1963—1965 pełnił obowiązki prodziekana, w r. 1965 został wybrany dziekanem Wydziału Teologicznego na okres trzech lat. Rada Wydziału powierzyła mu kierownictwo sekcji teologii pastoralnej, a po śmierci ks. prof. H. Feichta także opiekę nad Instytutem Muzykologii Katolickiej do czasu obsadzenia katedry muzykologii.

Pracuje też w różnych komisjach senackich (lokalowej, młodzieżowo-stypendialnej), jest kuratorem Domu Akademickiego przy ul. Sławińskiego oraz redaktorem „Roczników Teologiczno-Kanonicznych” (sekcja teologiczno-moralna), a także zorganizował i prowadził przez szereg lat pracę wśród zespołu profesorów teologii moralnej zakładów teologicznych w Polsce. Jest też czynnym członkiem Towarzystwa Naukowego KUL i członkiem zarządu tegoż Towarzystwa.

5. Ks. Stanisław Witek urodził się w Mielcu 24 XII 1924 roku. Przed wybuchem wojny ukończył szkołę powszechną i 3 klasy gimnazjum ogólnokształcącego w Mielcu i Tarnowie. Podczas okupacji pracował jako robotnik fabryczny. Po wyzwoleniu w 1944 r. złożył małą maturę i ukończył I klasę liceum przyrodniczego w Mielcu. Jeszcze podczas wojny powołany do Wojska Polskiego, po ukończeniu Oficerskiej Szkoły Piechoty pełnił służbę w Wojskach Ochrony Pogranicza. Maturę złożył w Szczecinie w 1946 r. Zdemobilizowany na własną prośbę, wstąpił do Seminarium Duchownego w Tarnowie. Po ukończeniu Instytutu Teologicznego w Tarnowie i Wydziału Teologicznego UJ ze stopniem magistra teologii święcenia kapłańskie otrzymał w Tarnowie w 1951 r. Pracował potem na stanowiskach duszpasterskich w Mielcu i Lubczy k. Jasła. Od 1953 r. studiował na KUL-u, gdzie uzyskał w 1956 r. stopień doktora teologii na podstawie rozprawy *Przyjaźń w świetle nauki*

św. Tomasza z Akwinu. Przez następny rok kontynuował swoje studia w Lublinie, po czym objął stanowisko rektora Niższego Seminarium Duchownego w Tarnowie. Od 1958 r. pracował jako profesor teologii moralnej w Arcybiskupim Seminarium Duchownym we Wrocławiu. W 1962 r. został zaangażowany na KUL-u jako adiunkt przy katedrze teologii moralnej. Przewód habilitacyjny w zakresie teologii moralnej, na podstawie rozprawy *Natura pokory. Studium tomistyczne*, przeprowadził w 1967 r.

Ważniejsze prace:

- 1) *Elementy i istota przyjaźni między ludźmi według nauki św. Tomasza z Akwinu*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”, 6 (1959), z. 4, s. 135—158.
- 2) *Charakter miłości według św. Tomasza z Akwinu*, tamże, 9 (1962), z. 3, s. 67—79.
- 3) *Dynamiczna koncepcja życia moralnego*, „Zeszyty Naukowe KUL”, 6 (1963), nr 4, s. 51—65.
- 4) *Relacje pokory w układzie cnót*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”, 11 (1964), z. 3, s. 22—37.
- 5) *Teologiczna interpretacja pokory*, tamże, 12 (1965), z. 3, s. 5—19.
- 6) *Religijna treść pokory w teologii tomistycznej*, tamże, 13 (1966), z. 3, s. 5—26.
- 7) *Zasada aksjologiczna w teologii moralnej*, tamże, 14 (1967), z. 3, s. 5—18.
- 8) *Katolik a planowanie rodziny* (współautor), Wrocław [1965].

V. Wykaz osób habilitowanych

1. ks. doc. Władysław Poplatek
2. ks. doc. Stanisław Witek

VI. Wykaz pomocniczych pracowników nauki

1. ks. dr Seweryn Rosik — asystent

VII. Wykaz prowadzących zajęcia zleczone

1. ks. dr Franciszek Greniuk

VIII. Wykaz prac

habilitacyjnych, doktorskich, licencjackich i magisterskich, napisanych w ramach sekcji teologii moralnej w latach 1918—1968.

Układ chronologiczny

A. Prace habilitacyjne

1. Ks. Zdzisław Goliński — Nauka św. Augustyna o kłamstwie użytecznym na tle historycznym, Lublin 1948.
2. Ks. Władysław Popłatek — Istota sumienia według Pisma św., Lublin 1961.
3. Ks. Stanisław Witek — Natura pokory. Studium tomistyczne (maszynopis).

B. Prace doktorskie

1. Ks. Henryk Kaczorowski — Rola uczuć w życiu moralnym.
2. Ks. Franciszek Babiński — Dar bojaźni Bożej.
3. Ks. Karol Konopka — Mądrość jako cnota umysłowa i jako dar Ducha Świętego.
4. Ks. Czesław Nowicki — Cnota wielkoduszności i wady jej przeciwne.
5. Ks. Piotr Matyjaszczyk — Cnota cierpliwości u św. Tomasza z Akwinu.
6. Ks. Zdzisław Goliński — Cnota czystości u św. Tomasza z Akwinu z uwzględnieniem współczesnej pedagogiki płciowej.
7. Ks. Edmund Bielicki — Nauka o pokucie u św. Cypriana.
8. Ks. Józef Księżopolski — Doctrina s. Thomae de habitibus.
9. Ks. Jan Fiuta — Istota męstwa chrześcijańskiego.
10. Ks. Jerzy Łuczyński — Przykazanie miłości a Dekalog według nauki św. Tomasza z Akwinu.
11. Ks. Henryk Cwikliński — Zarys nauki św. Tomasza o powściągliwości z uwzględnieniem tła historycznego.
12. Ks. Stanisław Józef Boruta — Teologia moralna o. Herkulesa Oberraucha na tle etyki oświecenia w Niemczech.
13. Ks. Jan Fondaliński — Kształtowanie młodzieży w ocenie moralności katolickiej.
14. Ks. Jan Urban — Świętość jako cel wychowania moralnego.
15. O. Piotr Marian Lisowski OFM Conv. — Nałóg pijaństwa. Studium teologiczno-moralne.
16. Ks. Henryk Kardasz — Nauka św. Tomasza o ius gentium na tle historycznym.
17. Ks. Stanisław Sobczak — Moralne wartości pracy ludzkiej.
18. Ks. Karol Szymański — Świętość a doskonałość.
19. Ks. Jan Wosiński — Nauka św. Tomasza o istocie roztropności.
20. Ks. Stanisław Zygarowicz — Duszpasterstwo wobec zagadnienia skrupułów.
21. Ks. Henryk Gulbinowicz — Zagadnienie niewolnictwa u św. Ambrożego.

22. Ks. Stanisław Witek — Przyjaźń w świetle nauki św. Tomasza z Akwinu.
23. Ks. Franciszek Greniuk — Nauka św. Tomasza o normach moralnych.
24. Ks. Stefan Moysa-Rosochacki — Chrześcijaństwo a rzeczywistość doczesna według Emanuela Mounier.
25. Ks. Józef Zbiciak — Zagadnienie doskonałości chrześcijańskiej u św. Bernarda z Clairvaux.
26. Ks. Henryk Wencel — Powinność moralna według Henryka Schwarza.
27. Ks. Franciszek Herman Wieczorek — Nauka Jana Dunsza Szkota o roli miłości Bożej w planie stworzenia i zbawienia.
28. Ks. Waław Furman — Doktryna św. Grzegorza Wielkiego o darach Ducha Św. w ogólności.
29. Ks. Kazimierz Kułakowski — Nauka Aleksandra z Hales o sumieniu.
30. Ks. Joachim Piegsa — Wkład Henryka Muckermanna do katolickiej etyki małżeńskiej.
31. Ks. Alojzy Marzol — Obiektywność wartości etycznych w ujęciu Jana Hessena.
32. Ks. Zygmunt Perz TJ — Życzliwość powszechna według Czesława Znamierowskiego a miłość bliźniego w ujęciu katolickim.
33. Ks. Stanisław Strzelecki — wzajemne obowiązki małżonków w liście św. Pawła do Efezjan 5, 22—33.
34. O. Jakub Filek OCD — Duchowość zakonna według nauki o Hieronima od św. Jacka (Andrzeja Cyrusa).
35. O. Jan Wichrowicz OP — Układ cnót i wad grupy sprawiedliwości w ujęciu tomistycznym.
36. Ks. Seweryn Rosik — Roztropność wobec obiektywnej normy moralnej i konkretnej sytuacji etycznej w świetle współczesnej literatury teologiczno-moralnej.
37. O. Józef Giba OFM Cap. — Model współczesnej rodziny inteligentckiej w Polsce (studium socjologiczno-moralne).
38. Ks. Jan Kowalski — Nauka Mikołaja z Mościsk o modlitwie wewnętrznej.
39. Ks. Helmut Juros — Tomistyczna koncepcja dobra moralnego a G. E. Moore'a krytyka definicji dobra.

C. Prace licencjackie

1. Ks. Stanisław Zygarowicz — Skrupuły i sposoby ich leczenia.
2. Ks. Franciszek Greniuk — Ratio jako norma bliższa obiektywna moralności według św. Tomasza z Akwinu.

3. Ks. Józef Z b i c i a k — Doskonałość kapłańska według nauki św. Jana Chryzostoma.
4. Ks. Stanisław W i t e k — Miłość jako podstawa przyjaźni w świetle nauki św. Tomasza z Akwinu.
5. Ks. Edward S z a j o r — Prawo naturalne w ujęciu ks. Samuela Chróścikowskiego.
6. Ks. Marian P i ą t k o w s k i — Naśladowanie Chrystusa jako idea centralna w układzie teologii moralnej.
7. O. Stefan Ż y w o t OFM — Traktat o pokucie.
8. Ks. Henryk W e n c e l — Geneza obowiązku moralnego według Hermana Schwarza.
9. Ks. Kazimierz K u ł a k o w s k i — Prawo naturalne w ujęciu Aleksandra z Hales.
10. Ks. Stanisław Józef D y m e k CM — Nauka teologii moralnej w Seminarium Świętokrzyskim w latach 1678—1864.
11. Ks. Władysław Zygmunt H o n k i s z — Jednostka i społeczność według św. Tomasza z Akwinu.
12. Ks. Czesław L e w a n d o w s k i — Cnota według Seneki.
13. Ks. Jan K o w a l c z y k — Cnota miłości rodzinnej według św. Tomasza z Akwinu.
14. Ks. Stanisław W a l k o w i a k — Chrześcijański ideał lekarza według A. Niedermayera.
15. Ks. Kazimierz K a c z m a r o w s k i — Cel, norma i wartości moralne sportu w świetle wypowiedzi papieża Piusa XII.
16. Ks. Waclaw F u r m a n — Ideał kapłana według Grzegorza Wielkiego.
17. Ks. Józef N a w i e ś n i a k — Wynagrodzenie według encykliki *Miserentissimus Redemptor*.
18. Ks. Leon D y g a s — Strach jako przeszkoda czynu wolnego.
19. Ks. Stefan K o p e ć — Zagadnienie celibatu w świetle wypowiedzi papieża Piusa XI i Piusa XII.
20. Ks. Zbigniew W e r e s z c z y ń s k i — Problem wychowania sumienia w świetle współczesnej teologii moralnej i psychologii.
21. Ks. Jan K o w a l s k i — Główne problemy moralno-wychowawcze w pismach biskupa Teodora Kubiny.
22. Ks. Raymund B i g d o n — Duszpasterstwo zawodowe według wypowiedzi papieża Piusa XII.
23. Ks. Alojzy M a r z o l — Problem atomowy w świetle nauki Piusa XII.
24. Ks. Konrad H e r m a n n — Geneza i charakter pouczeń moralnych w *Didache*.

25. Ks. Zygmunt Mendakiewicz — Charakter wojny w dokumencie *Milhamah* z Qumran.
26. O. Józef Giba OFM Cap. — Sztuczna inseminacja stosowana u ludzi w świetle wypowiedzi Piusa XII.
27. Ks. Waldemar Oskiera — Obiektywna moralność filmu w świetle wypowiedzi papieża Piusa XI i XII.
28. Ks. Wenancjusz Róg — Kapłan według biskupa J. Pelczara.
29. Ks. Stanisław Krzywiński — Sakrament pokuty w polskim duszpasterstwie do Soboru Trydenckiego.
30. O. Jakub Filek OCD — Poglądy A. Górskiego na samodzielność Angeli Truszkowskiej w świetle nauki katolickiej.
31. Ks. Leonard Urbanski — Personalistyczne podstawy etyki lekarskiej w nauczaniu Piusa XII.
32. Ks. Franciszek Kępa — Zgodność z wolą Bożą jako krótka droga do doskonałości w nauce Kaspra Druzbickiego.
33. Ks. Wojciech Dzierzgowski — Ćwiczenie się w pamięci na obecność Bożą w nauce ks. Mikołaja Łęczyckiego.
34. Ks. Stanisław Sygnet — Czynniki dziedziczne w kształtowaniu ludzkiego czynu w świetle wypowiedzi papieża Piusa XII.
35. Ks. Ignacy Kałucki CSsR — Elementy etyki sytuacyjnej w poglądach Sartre'a.
36. Ks. Marian Pawłowski — Sprawa robotnicza w prasie katolickiej na ziemiach polskich przed encykliką *Rerum novarum*.
37. Ks. Helmut Juros — Epikeja w nauce św. Tomasza z Akwinu.
38. Ks. Seweryn Rosik — Formowanie sumienia praktycznego w etyce sytuacyjnej w świetle wypowiedzi Stolicy Apostolskiej.
39. Ks. Piotr Tarnowski — Cnota prawdomówności i kłamstwo na podstawie *Sumy teologicznej* św. Tomasza z Akwinu.
40. Ks. Mieczysław Jaworowski — Koncepcja heroizmu chrześcijańskiego w pismach ks. Konstantego Michalskiego.
41. Ks. Jerzy Skotnicki — Treść pojęcia pracy służebnej w świetle nauki teologów XX wieku.
42. Ks. Witold Nieciecki — Główne cechy duchowości Zgromadzenia XX Marianów w świetle konstytucji mariańskich z 1930 r.
43. Ks. Stanisław Gabiga — Moralność Słowian ze szczególnym uwzględnieniem Polan w świetle kroniki Thietmara z Merseburga.
44. Ks. Stefan Nowak — Miłosierdzie chrześcijańskie w pismach ks. Piotra Skargi.
45. Ks. Andrzej Pękala — Podmiot działania etycznego w aspekcie wieku starszego.
46. O. Rufin Dłubis OFM — Posłuszeństwo jako cnota i ślub zakonny.

47. Ks. Marian Gryt — Tolerancja religijna w świetle dokumentów papieskich ostatnich czasów.
48. Ks. Ryszard Cyrklaff — Tolerancja religijna w ujęciu św. Augustyna.
49. Ks. Grzegorz Okroy — Obowiązek apostołatu świeckich.

D. Prace magisterskie

1. Ks. Florian Nestorowski — Znaczenie praktyki częstej i codziennej komunii św. w świetle teologii moralnej.
2. Ks. Henryk Burzyński — Przyczyny niewiary.
3. Ks. Władysław Zakrzewski — Cnota uprzejmości według św. Tomasza z Akwinu.
4. S. Stefania Blecharczyk — Miłość ku Bogu jako istota życia chrześcijańskiego według św. Franciszka Salezego.
5. S. Maria Muszyńska — Cnota miłosierdzia w życiu sługi Bożego Edmunda Bojanowskiego.
6. S. Wanda Pancerzyńska — Miłość bliźniego w pismach ascetycznych matki Urszuli Ledóchowskiej.
7. S. Teresa Komar — Pokora w pismach ascetycznych ks. bpa Zygmunta Szczęsnego-Felińskiego.
8. S. Krystyna Stępień — Nauka o modlitwie według pism św. Teresy z Awila.
9. Genowefa Rabenda — Poglądy publicystyczne „Ateneum Kapłańskiego” na obowiązki wychowawcze rodziny w porównaniu z zasadami encykliki Piusa XI Divini illius Magistri.
10. Teresa Kępińska — Sumienie chrześcijańskie według poglądów Piusa XII.
11. Ks. Bronisław Jankowski — Pojęcie sumienia u Sokratesa.
12. S. Małgorzata Wrońska — Doskonałość zakonna według pism sługi Bożego Edmunda Bojanowskiego.
13. Ks. Stefan Kaczmarek — Cnota wdzięczności w aretologii tomistycznej.
14. S. Dorota Busz — Miłość Boga według pism św. Teresy z Lisieux.
15. S. Maria Grabiec — Doskonałość zakonna według pism matki Kolumby Białeckiej.
16. S. Maria Okieńczyk — Miłość bliźniego w pismach i życiu ks. Kuśniaka, filipina.
17. S. Seweryna Sobocka — Formacja wewnętrzna osoby zakonnej według poglądów Piusa XII.
18. Ks. Jan Kujaczyński — Trudności wychowawcze młodzieży dojeżdżającej.
19. Ks. Herman Bednarek — Cnota pokory według św. Tomasza.

20. Teresa Szczepańska — Pokora w pismach ascetycznych matki Urszuli Ledóchowskiej, urszulanki SJK.
21. S. Teresa Cieślak — Problem modlitwy w polskich periodykach katolickich w latach 1920—1962.
22. Ks. Zbigniew Teinert — Poglądy etyczne Wincentego Lutosławskiego.
23. Wacława Oponowska — Wychowanie religijno-moralne młodzieży według pism Cecylii Plater-Zyberkówny.
24. S. Teresa Dąbrowska — Zagadnienie wiary w pismach ks. abpa Szczęsnego-Felińskiego.
25. S. Barbara Synowiec — Religijne wychowanie dziecka wiejskiego według pism Edmunda Bojanowskiego.
26. S. Teresa Zgraja — Powołanie zakonne według pism ks. abpa Zygmunta Szczęsnego-Felińskiego.
27. S. Edwarda Koczeń — Wychowanie chrześcijańskie według pism abpa Józefa Bilczewskiego.
28. S. Jadwiga Konieczna — Postulaty wychowania religijno-moralnego w świetle pism s. Barbary Żulińskiej CR.
29. S. Julianna Lesiak — Praca w Zgromadzeniu SS. Urszulanek Serca Jezusa Konającego według pism matki Urszuli Ledóchowskiej.